

Előfizetési ár:

Egy évre 4 ft 3 óra 1 ft
Fél évre 2 ft 1 óra 40 kr

Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség

És Könyvtár a „Csongrád”
könyvtárában, hova a
költségek és előfizetési pén-
zek is küldendők.

CSONGRÁD

Társadalmi és közművelődési hetilap.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos sor egyszeri
beiktatása 10 kr., két ha-
sábos 20 kr., három hasábos
30 kr. Legalább háromszori
közlésnél a fele díj számít-
tatik. Bélyegdíj külön 30 kr.

Nyilttérben

minden egyes sor 20 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Kéziratok visszaadására nem
vállalkozik a szerkesztőség.

I. évfolyam.

Felelős szerkesztő: CSONGRÁDI GÁBOR.

4-ik szám.

Csongrád, 1890. február 7.

Mig ennek előtte a betegségek okait kutatva, csak többé-kevésbé valószínű föltevésbe és ingadozó elméletek felállításába bocsátkozhatott az orvosi tudomány, ma már a legtöbb esetben határozott bizonyossággal utalhatunk azon tényezőkre, melyek a betegségekkel legszorosabb viszonyban állanak.

Gondosan áttekintve a városunkban előforduló betegségek lajstromát, azon eredményre fogunk jutni, hogy a halálozások okaiként tulnyomólag a fertőző betegségek szerepelnek.

Azon betegségek, melyekkel szemben ha nem is vagyunk egészen tehetetlenek, de nagyon kevés azon fegyvereink száma, miket az ellenük folytatott küzdelemben fölvehetünk.

Az orvosok működése természetesen kis térre van szorítva ott, hol a ragályos fertőző betegségek ellen kell a küzdelmet folytatniok.

A védő oltások csak a mely fertőző betegségek elleni védekezésnél bírnak fontossággal, mig más fertőző betegségeknel nem a már fellépett kór ellen kell küzdenünk, — ami különben is eredménytelen, — hanem mindent el kell követnünk arra nézve, hogy a betegségeket távol tartssuk és elhárítsuk.

Tekintetbe véve még azon körülményt, hogy tudvalévőleg a víz és különösen az ivóvíz az, melylyel az ilyenmű betegségek ragály-anyagát, a fertőző metelyeket testünkbe, szervezetünkbe behurcoljuk; indokoltuk röviden az okokat, miket jelen soraink megírásakor leginkább szem előtt tartánk.

A számtalan példa közzül tekintsük csak a legközelebbieket. Szentes, Hód-Mező-Vásárhely már rég felismerték a tiszta, egészséges ivóvíz óriási fontosságát, s nem is késnek sokáig oly ivóvizet nyújtani a lakosságnak, mely, mivel tisztaság tekintetében kifogástalan, közegészségi szempontból megbecsülhetetlen, mert a kóroanyagok azon számtalan nemétől óvja meg a lakosságot, melyektől egyébként védekeznünk alig lehetséges. Amennyiben tehát tudomás és tapasztalat szerint a rossz ivóvíz leginkább közvetíti és elősegíti a járvány elharapódzását, — annak gyors terjedésétől ezek mentve vannak.

S tényleg Szentes, még kevésbé Hód-Mező-Vásárhely, nem mutat fel aránylag oly nagy halálozást, mint Csongrád városa.

S a mi fő, nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy száz esetben legalább is 40 százalék gyomor- és bélhurut van a halál okául feltüntetve. Ennek alapja pedig elvitáztalanul a rossz, egészségtelen, undorító ivóvízben keresendő.

Csak csekély áradása is a Tiszának már oly zavarossá, piszkossá és fertőzővé változtatja a vizet, hogy az határozottan élvezhetlenné válik; minthogy pedig utalva vagyunk használatára, természetesen, menthetlenül szét hurcoltatik lakosságunk közt a Tisza mentén bárhol előforduló járvány.

Terünk szűk arra, hogy felsoroljuk mind azon hátrányokat, melyek a Tisza viz kelletlen használatából reánk háramlanak, s előszámláljuk azon előnyöket, miket a tiszta, élvezhető viz fogyasztásából várhatnánk.

Vegyék kezükbe ez ügyet azok, akik hivatva vannak ez idő szerint közegészségünk ellenőrzésére és előmozdítására. Szilárd meggyőződésünk, hogy a lakosság kész örömmel fogja őket erkölcsileg is, anyagilag is támogatni egy olyan mozgalom élén, amely népünk közjavát, általános egészségi viszonyaink előmozdítását célozza.

Tömörüljünk! Hozzunk áldozatot legdrágább kincsünk: egészségünk érdekében!

Amit Hód-Mező-Vásárhelyen egy áldozatkész, hazafias embernek sikerült létesítenie, azt Csongrád város összközönségének saját jól felfogott érdekében, az aránylag ugy is jelentéktelen áldozat árán, nem szabad magától megtagadnia!

Fúrassunk ártézi kútat!

Rendezzünk gyűjtéseket! Kítől mennyi telik: a szegényebbek filléreihöz járuljanak tehetősebbjeink kisebb-nagyobb összegekkel ezen üdvös intézmény keresztülvitelének költségeihez.

Illetékes hatóságunk pedig különösen vegye komoly fontolóra ezen ügyet. Álljon hivatásának magaslatára s ne üzzön kicsinyes játékot mindenből, ami szép, ami jó, ami üdvös, ami hasznos s különösen ne ezen eszméből, hanem karolja azt fel azon odaadással és lelkesedéssel, mint a hogy mi annak megvalósulását óhajtjuk.

Részünkről szívesen lemondunk az eszme megpendítésének érdeméről, a mi, kötelességünket teljesítvén csupán, különben is csekély mérvben illethetné minket.

Szerezzen körüle érdemeket, tegye nevét késő unokáink előtt is tiszteltté, nagygyá, fellelhetlenné előljáróságunk.

Legyen meggyőződve, ha az ige testté válik egykor, hálás elismerésünk koszoruját mi fogjuk nyújtani neki — a legelső helyen.

L.

Állam az államban.

Alkotmányos országban súlyosabb vád nem érinthet egy vármegyei hatóságot, mint midőn nyilvánosan azzal vádoltatatik, hogy tulteszi magát az ország törvényein és azok rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyásával

intézi az ügyek vezetését. És sajnos, hogy Csongrádvármegye hatóságánál, Csongrád város kormányzását illetőleg, 1887. évtől kezdődőleg oly korrumpált viszonyok fejlődtek ki, hogy a vármegye hatóságához került ügyek ellátása körül nem a törvény, hanem a földszínen lebegő s a helyzetet kihasználni törekvő pártvezérek akarata az irányadó. S eként jutott ma már Csongrád város kormányzata azon helyzetbe, hogy a közgyűléshez tartozó, sürgős elintéztet igénylő ügyei rakáson hevernek; mert a folyó évre érvényes, legtöbb adót fizető képviselők névjegyzékének hiányában, nem képes közgyűlést tartani.

Valóban megfoghatatlannak találtuk, midőn tudomásunkra jutott, hogy az alkotmányos kormányzati rendszerrel homlokegyenest ellenkező ily eset is előfordulhatott.

Nyomozódásaink alapján sikerülvén pedig rájöttünk, hogy annak oka a párttűsámban, az erősebbnek a gyengébbel szemben a vármegye hatóságánál biztosított befolyásában rejlik, hivatásunkból kifolyó hazafias kötelességünk céljaként tüztük ki ez ügyet a nyilvánosság ítélőszéke elé vinni, hogy ily módon egyrészt hasonló törvényellenes cselekmények bekövetkezésének a jövőben eleje vetessék; másrészt sujtja a nagy közönség igazságos ítéletének nyilvánítása által azon egyéneket, kik ama cselekmények elkövetésére képesek voltak.

Köztudomásu tény, hogy az 1887. évi országgyűlési képviselő választási mozgalmat Csongrádvármegyében is a szabályszerű hat évet kitöltött vármegyei biz. tagok választása előzte meg; és hogy azon választási mozgalomban Csongrádon a szabadelvű párt törzstagjai nem vettek részt azon ok miatt, mert a három alválasztó kerületbe beosztott névjegyzék egyikeben sem haladta meg a választók száma a 150 választót. Miután pedig törvény szerint egy választó kerületben 200-nál kevesebb, 600-nál több választó nem lehet, tehát a szabadelvű párt törzstagjai egy alválasztó kerület megsemmisítését, s 430—440 választónak két alválasztó kerületbe leendő beosztását tüztük ki célul. Ezen törvényes álláspontjuk bizton-sága érzetében távol tartották magukat a választási küzdelemtől is. Felebbezés útján ohajtották céljukat elérni s ennek kedvező elintézését annál inkább is remélték; mert az 1886. évi XXI. t. c. 29. §-a utolsó bekezdése értelmében — tekintettel a 24. §. rendelkezésére — a választó kerületek kiigazítása iránti eljárás szabályozva lett, s a választók névjegyzékének összeállítása, illetve a választóknak kerületenkénti beosztása a vármegye határozatától eltérőleg, nem az általa kiküldött bizottság, hanem az említett törvény értelmében, az igazoló választmány által lett volna egybeállítandó.

Ámde azon időben a Csatar-párttal szövetekezett szabadelvű-párti frakció vezéregy-niségei alaposabban téjékozódtak és az országgyűlési képviselőjelölttel megbeszélve az ügyet, csak a győzelem elérése által igyekeztek erejüket biztosítani, és midőn ellenfél nélkül a helyzet uraivá váltak, kiaknázták azt a saját részükre oly módon, hogy meddő vitaközás

lőn velük szemben akár az igazoló, akár a bíráló választmányhoz intézett felelősségi beszámoló.

Az ügyek további fejleményének ez képezte alapját. Mert az ekként szövetkezett egyének egy párttá tömörültek és az országgyűlési képviselő-jelöltre is oly nyomást voltak képesek gyakorolni, hogy az a szabadelvű párt törzstagjai iránt színlelt rokonszenvének levélben adott kifejezése mellett ugyanakkor, midőn a város közönségére fölülte hátrányos egyezséget kötötte, átcsapott a szövetkezett párthoz; ily viszonyok között aztán a politikai elvű törzsválasztók, kik a párt zászlójának győzelmet, a képviselőnek pedig dícsőséget szereztek, tétlenségre lettek kárhóztatva, s összetett kezekkel türték az ellenük szórt rágalmat és piszkolódásokat, nem voltak többé képesek a győzelem mámorára által megszilajodott párt romboló munkája elé akadályt gördíteni.

Gyors egymásutánban következett be mindaz, a mi Csongrádvármegye kormányzatának kompromittálása mellett nemcsak lehetetleníté a községi helyes adminisztrációt, hanem a tőnk szélére vitte Csongrád város közönségének zömét. Mert a bekövetkezett községi képviselő választások már „a nép egyedüli boldogítói, a nép igazi barátai” hangzatos jelszavaknak falragaszok utjámi hirdetése mellett folytak le és akkor már csak az választott képviselővé, a ki legjobban tudta a párthoz nem tartozó egyéneket rágalmozni. E siker pedig újabb erőt kölcsönözött az elszilajodott pártvezéreknek, kik tüskön-bokron keresztül hatolva, kezükbe ragadtak minden oly ügyet, melynél az összközönség érdeke címén saját érdekük és pártfeleik jutalmazása volt a cél.

Ily kedvező anyagnak ígérkezett a rétfelosztás ügye.

Hosszas vitatkozások folytak e város közháza tanácskozási termében és annak udvarán a réteknek mikénti felosztása ügyében. Mert első sorban meg kellett dönteni a 10 évre történt felosztási alapot, melyből még akkor csak három év folyt le; arra kellett tehát egyéneket szerezni, kik hibát találjanak

a felosztásban. Hogy azon pártban, melyben 700 elégedetlenkedő egyén volt, ily gyanúsítókat és rágalmozókat nem volt nehéz találni, az igen természetes.

Megindult tehát a hajsza. Minthogy pedig az ugynevezett „lesi puskás”-féle egyének minden társadalomban meg vannak, ezek is csatlakoztak a mozgalom megindítóhoz, s gyűlést gyűlés után tartva, csakhamar többséget szereztek tervüknek s elhatározottak a réteknek újból leendő felosztása. Hogy a legnagyobb részt földműves osztályból álló közönségnél a birtok-kérdés, a széna és legelő mily szerepet játszik, és annak megnyerhetése, különösen hogy a birtok kedvező helyen adassék ki, mily érdek-ellentéteket szül: annak részletezésével foglalkoznunk is fölösleges. Határozatba ment az újbóli felosztás. Munkálkodni kellett tehát a módoszatok felett. Erős, sőt mondhatnók dicstelen vitatkozások után egy mérnökkel léptünk szerződésre. Ezután azon kérdés felett kellett határoznunk, vajjon ideiglenesen vagy örökösön osztassanak-e fel a rétek? Végre 630 szavazattöbbséggel az örökös felosztás szavaztatott meg. Ekkor látuk azután sompolyogni az ugynevezett „lesi puskásokat.” Kilincseltek biz ők mindenütt, ahol tudták, hogy annak hasznát vehetik.

A felosztás végre is keresztül vitelett. Csak hogy mi történt ekkor? Az intéző egyén, bár utasítva volt, hogy a felosztást az 1871. évi LIII. t. c. szabályai szerint vezesse keresztül, a felosztás körüli eljárásba izelve, emberei által azt kezdé hirdetni, hogy mégis csak jobb lesz, ha a felosztás ideiglenes marad!

Ezen kudarc és visszaélés után, mert minden érdekelt párttagot jó és sok réttel nem lehetett kielégíteni, kezdetét vette a bizalmatlanság. Mielőtt azonban még ez teljes mértékben kifejlődött, bekövetkezett, első sorban a községi tisztújítás, ezt pedig nyomban az országgyűlési képviselőválasztás követte.

Hogy ennyi anyag földolgozása egy szervezett, realis alapokon nyugvó pártnak is komoly munkát adott és megemésztése időközönkénti változásokat idézett volna elő, azt, a ki már a nyilvános életben szerepelt, kétségbe

nem vonhatja. Annál is inkább kellett bekövetkezni a reakciónak egy oly párt kebelében és párttal szemben, melynek titkos célja a hatalom kézrekerítésével kapcsolatosan a befolyás biztosítása és a könnyű módoni vagyonszerzés volt.

Amint tehát az események lezajlottak, azonnal hozzáláttak a vezérek a párt szervezése, fejlesztése és összetartozandósága érdekében való működéshez. Közgyűlés közgyűlést, értekezlet értekezletet ért; népszerűbbnél népszerűbb indítványok tételtek. Csongrád városi felelősségi bizottságok vették igénybe a vármegye bizottságait és csaknem megannyi a szövetkezett párt győzedelmével végződött. De mert a bizalmatlanságnak az alapja meg volt vetve, a közterhek nem könnyítették; a közönség a rétek felosztásának egyesekre nézve tulkezdő eredményéről szerzett meggyőződést; dacára, és mert időközben a legnagyobb tájékozatlanság és zsarnoksággal sodortatott be a birtokosság egy nagy része a „Csongrád-sövényházi ármentesítő és belvízszabályozó társulat” költségeinek viselésébe, s mert bár a pártvezér elég vakmerő volt kijelenteni, hogy annak költségei végett egyik csongrádi ártéri birtokos házához sem fogják vinni az ártéri költségek könyvecskéjét, természetesen annak ellenkezője bizonyult be, hát biz itten kitért a — „krach”

Es mai napság már hiába való minden svihákoskodás, haszontalan minden befolyás, hiába való dolog a községi legtöbb adót fizető képviselők névjegyzéke ellen a legutolsó fórumig vitt felelősségi elbírálásának elhalasztása érdekében közvetítés: nem a községi képviselői közgyűlésekben fog mihamarább a leszámolás napja bekövetkezni, hanem a választók igazságos ítélőszéke előtt!

Mert mi nem ismerjük el, hogy a szövetkezett párt vezéreit egyetlen esetben is nem magánérdeke vezette.

Mi nem ismerjük el, hogy nem vétkes gondatlanság következtében öntettünk el 1888. évben az árvíz által.

Mi nem ismerjük el, hogy joguk volt az illető pártvezéreknek a mi akaratunk, sőt ha-

A „CSONGRÁD” TÁRCZÁJA.

Lélektani apróságok.

— Tanulmány. —

A méla.

Barna vérenek keringése lassu, rendes. Uralkodók benne a viszerek (venae) és a máj. Idegei a benyomások felfogására hathatós ingereket kívánnak, azonban a visszahatás tartós, nyomatókos. Szeme csendes, félig nyílt. Arkifejezése mogorva. Homloka redőin a bú sötétlik. Taghordozása méltóságos. Járása kimért, lassu. Kedélye mély. Érzeményei indulatokká ritkán válnak, de annál többször válnak ösztönné és szenvedélyekké.

A méla mindenben ellentéte a vérmesnek.

A vérmes mindent kisebbit, a méla mindent nagyit. Legyen a dolog mindennapi, érdekesnek találja, legyen a legparányibb, annak igen nagy fontosságot tulajdonít.

Lassu, akadozó vérkeringése és a lehangolt életerő okozzák, hogy mindenben gátat, akadályokat lát. Szüntelenül pályája leküzdendő nehézségeivel bibelődik, míg a vérmes ezeket feledvén, reményei fénykörében csak sikert lát. Innen van, hogy míg a méla mély, — a vérmes felületes.

Ez napjait gondtalanul tölti, amannak borult a legszerencsésebb helyzet sem képes eloszlatni.

Nyugalmat a mult gyászos képei, a jelen nehézségei és a jövő kétes reményei aggasztják. Föltételeiben dacos, ingatlan. Rideg szíve minden segílyt megvetéssel vet vissza. Ha célhoz jut, nem a siker, hanem ellenfeleinek bukása boldogítja. Ha célt téveszt, kétségbeesetten szórja haragja viharait a világra, mely rémként sötétlik komor agyában.

Ha a sors fukar iránta, ha emberi fondorkodások inségbe döntik, kihál kebléből az emberi szerefet utolsó szikrája, s részvét és kegyelet nélkül, hidegen, mint egy szirt áll a vészek ama tömkelegében, melyekkel nemünk a bölesőtől kezdve egész a sirig küszködik.

Ritkán ígér, de szavának embere. Ritkán barátokzik, de a barátságban hű, — ámbár mogorva kedélyével, rideg, érzéketlen szívével és makacs öntefütségével inkább ostromozza, mint boldogítja kedveltjeit.

Követeléseiben nem ismer határt; innen van, hogy barátaiban s a világban szüntelen — csalódik.

Barátai bizalmatlansága miatt kerül. Ő meg kerül az egész világot; mert féli fondor cseleit; — fél, boldog, megelégedett embereket találni. Mert a méla — önző. Az önző pedig nem szívesen látja mások birtokában azt, a mivel ő nem bír.

Bizalmatlansága önmaga s az egész világ iránt életének minden örömeit megkeseríti.

Elméje nem fogékony; csak hosszas ismétlés, vagy rendkívül tartós benyomás hatnak rá. Azonban hű emlékező, s évek hosszú során sem feledí az egykori benyomásokat, főleg ha azok önszeretetével vannak kapcsolatban. Ez az oka, hogy a méla bosszura hajló.

Képzete élénk, zsarnoki önkényt gyakorol értelme felett; innen van, hogy képzelmeit valóknak hiszi.

Értelem habozó, itélete lassu, esze mély. Ismereteit, itéleteit, következtetéseit fontolgatva rendezi.

Szigoru elvekből indul ki, s csak azt bírja magáénak, mit ezen elvekre alapít. Azonban minden egyoldalúsága mellett is, ellentétben a vérmes-sel, — tudós. Tört uton szeret járni; de a figyel-

meztetést használja, s a mit a vérmes vagy epés kitalált, azt a méla tökélyre emeli.

A nyilvános élet küzdelmeiben ritkán lép fel, de annál alaposabb működése a tudományok mezéjén. És bár egyoldalúsága mellett keveset fog is fel, — a felvetett tárgyat minden oldalról tisztába hozza. A dolgok lényegét, az események okát, ritka kitarással nyomozza, — és így, mint rendszeres tudós, figyelmet ugyan nyer, de elismerést nem arat, mert száraz tudománya nem melegíti a szívet, nem serkenti fette az akaratot. — szóval, az iskola küszöbére szokva, nem hat ki — az életre.

Kölesönt nem vesz fel, de kölesönt sem ad, mi bizalmatlanságának természetes következménye.

A divatnak kirelhetlen ellensége. Téli szakált visel, haját fölfelé fésüli, vagy tövig vágatja, kalapját ferdén vágja fejébe, s azt meg nem igazítaná. Társalgása kellemetlen. Különckódései, udvariatlansága, önzése mindenkit visszariasztanak. Bálakba, mulatságokba nem jár, s ha igen, legtöbbszörre pénzszedő lesz. Pedig a zenét kedveli, de táncolni nem szokott.

A világ becsüli, sőt tiszteli szilárd jellemét, azonban gunyolja önzését, öntefüségét.

Vallásban ábrándozó, s mint ilyen, néha, minden alapos tudományossága mellett is, a legsötétebb előítélet rabja.

Mint művész szerencsés. Vas szorgalma, csüggedhetetlen kitartása nem egyszer a legszebb eredményeket hozták létre.

Mint író alapos, mély stylusu, feszes, erőltetett; de mindenek fölött szabatos. Száraz okoskodásai homályossá, következetessége untatóvá teszik. Leginkább az elvont böleselkedést kedveli. Az írói téren különben ritkán működik, mert egyrészt nem bizik

tározott tiltakozásunk ellenére, a „Csongrád-sövényházi ármentesítő és belvízszabályozó társulat” alakítását megelőzőt értekezletekben bennünket képviselni és jogunktól, hogy az alakulás kérdéséhez és az egyezségi föltételekhez hozzászólhassunk, megfosztani.

Mi nem fogjuk eltérni, hogy a község-háza továbbra is tápintézetként tartassék fön s egyeseknek vagyonszerzési telepe legyen.

Figyelemmel kísérjük a dolgok fejlődését; ismerjük az ott folyamatba tett vizsgálatok minden mozzanatát és meg fogjuk jogaink és érdekeinket védelmezni, valahányszor annak szükségét látjuk, akár lesz képviselő testülete Csongrád városának, akár nem.

De hogy mielőbb legyen, azt követeljük alkotmányos kormányzati rendszerünk biztosítása érdekében, a törvény nevében!

— Nyílt levél a „Csongrád” szerkesztőjéhez. Megvalljuk őszintén, hogy midőn a „Csongrád” című lap megindult, bizonyos kétségek támadtak bennünk az iránt, vajjon az újszülött lapnak lesznek-e támogatói, kik az anyagi siker mellett a szellemi is biztosítják neki?

Megvalljuk őszintén, hogy midőn hire ment, hogy Csongrádon egy lap van keletkezésben, előre ki mondtuk reá az ítéletet, hogy ezen lap a pártok lapja lesz, s ki fog törni megjelenésekor a lappangó tűz s benne elkeseredett fegyverrel fognak küzdeni egymással a különböző pártok; kíváncsian vártuk, hogy melyik pártot akarja diadalra juttatni, s melyiket elnémitani, küzdve ellene a lap hasábjain?!

S most, alig 3 szám megjelenése után, ki merjük már mondani bátran, hogy az újszülött nem vézna, csenevész, hanem életrevaló, egészséges gyermek, s épp ebből következtetjük, hogy férfiú is lesz, még pedig olyan, a mely megállja helyét.

Mondanunk sem kell talán, hogy mily kellemesen bontakoztunk ki rossz előítéletünkből, hogy mily örömmel üdvözöljük az új lapot, a mely „hozzá akar férni mindenhez és nyíltan fog helyeslésének vagy nem tetszésének kifejezést adni, legyen az bárki vagy — mi.”

És csakis ilyformán megindult lap existálhat Csongrádon; csak ily lap vivhat magának jövőt; mert ha bármikor is valamely párt zsoldjába szegődik, bármikor is kitünteti valamely pártot akként, hogy lapját felajánlja neki, azonnal elveszett... De hogy ez nem fog megtörténni, arról már megnyugodtunk, mert olvastuk: „hogy mi soha pártviszályokban részt nem vettünk és azokba bocsátkozni

tehetségeiben, s másrészt fél a kritikától. Kevésbé kedvező bírálat egyszer s mindekorra elnémitja.

Mint tanító szerencsétlen. Az ifju tűz lobbanása sérti, az életkedv terhére van; a legcsekélyebb kihágásnál haragra gerjed, s ha büntet, igaztalan, ha jutalmaz — oktalan.

Ha fellép, sikert nem arat.

A tudomány magvait hintegeti, de azokkal sikert nem ér el, azoknak gyümölcseit meg nem érleli.

Hivatalban pontos, rendes; a feleknek kevés bajuk vele; annál többet zúgolódik azonban ő hivatalnoktársai ellen, kiknek mulasztásai, vétkei végig boszantják.

Élete pályáját többször változtatja. Vesse azonban őt bárhová a sors szeszélye, a megelégedés boldogságérzete soha sem ébred föl kebelében.

Ha gazdag — fősvény; ha szegény — munkátlan. Így nyomorának súlyát napról-napra öregbitve, végre betegségbe esik.

Mint szolga, álnok s javait csonkítja gazdájának.

Ha parancsoló, szigorúan őrködik jogai felett. Célja anyagi jólét, melynek még a fényt és dicsőséget is áldozatul veti.

Ha alattvaló, — engedetlen, zavargó, kit a legjózanabb polgári alkotmány sem élégit ki.

Mint férj udvariatlan, féltékeny; s mennél gyöngédtelenebb, annál nagyobb gyöngédséget, belső tiszteletet követel. Különbösen legtöbbször agglégény marad.

A nő házas, rendszerető, féltékeny, férjén s gyermekein szeretettel csügg.

A méla, ha fürtei őszbe csavarodnak, mogorva, kedvetlen. Terhére van az élet, ő meg terhe a körülte viritó ifjuságnak.

(Vege köv.)

nem fogunk, mert fölötte állunk minden pártoskodásnak.”

Csongrádon vajmi szép feladata van egy, a saját érdekét jól felfogott lapnak. Kibékíteni a viselkedő feleket s egyesült erővel emelni a várost; kiemelni ama középkori állapotából, a melyben most is fetreng; megtisztítani a reá ragadt sártól, hogy oda állhasson minden arcpírulás nélkül társai, a többi magyar városok közé.

Mert ne restelljük kimondani, hogy Csongrád évtizedek óta egy és ugyanazon helyzetben leledzik, mintha csak valami vészes átok nehezede reá, mely lenyomja, békóba veri azokat a karokat, a melyek sietnének őt kiemelni ósi állapotából. A „Csongrád” van hivatva ezt tenni; a „Csongrád”-tól várja felzabadosítását az elmaradott város, s talán „Csongrád” lesz oly erős, hogy sőt tudja pattantani a már megrozsdásodott békót!

Hisszük, hogy e lap mindent el fog követni, hogy Csongrád fejlődjék, virágozzék és méltó helyet foglalhasson el az alföldi városok között.

Igaz, hogy ezt téve sokszor megüti lábát a rögökben, — mert még mindig vannak maradiak; — de tartsa szem előtt a költő ama mondását:

„A ki napot keres, a vészsel megívni ne féljen; vagy közlékként tűrje, ha porba szegik.”

Halász Ödön.

Ujdonságok.

— Kinevezés. Mint értesülünk, Zsilinszky Mihály főispán Csongrádmegye közigazgatási gyakoronokává Tary Istvánt nevezte ki, s működésre a helybeli járási főszolgabírói hivatalhoz osztotta be. — Szíves üdvözlét!

— A polgári kör ma esti zártkörű táncvigalma előreláthatólag a legszebb sikerrel fog végződni. — Mint halljuk, vidékről is többen jönnek át bálunkra.

— Óh, óh! És lön, hogy Urunk születésének 1890-ik esztendejében, fordulása napján Szent Pál apostolnak, haját fölborzolva, ráncokba szedve homlokát, levelezői dühös tollat ragad vala s üle asztalhoz, világot rendítő eszméktől vemhes agyával, irandó rólunk s ellenünk — Naso!... Naso a pártatlan, a bölcs, a naiv, a jóstehetségekkel megáldott! — Pór bölcsességére, éretlen tanácsaira semmi szükségünk; s lényegében egész közleményére is csak annyiban lehet néhány szavunk, amennyiben Naso ur az ugynevezett „józan közönség” néki nem illő köpenybe bujva, józan fővel, józan észszel föl nem érhető módon adja a — bankot. Azonban jól tudjuk honnan fú a szél! — Hát kedves Naso ur, vegye szíves tudomásul, hogy mi az ön, vagy önök előfizetési díjaival megvásárolhatók ép oly kevéssé vagyunk és leszünk, mint a mily kevéssé rettegünk kilátásba helyezett ostromapásaiktól. Csak rajta! Két vége lesz annak az ostornyélnék! — Kiméltlenséggel vádol. A mi mértékünk egyenlő: jóra, rosra egyaránt. Ha protegéi hymnusra érdemesek, ép oly készséggel hajlunk meg előttük, mint amily törhetetlen erélyvel üldözzük bennök a rosat. — Megbotránkozik a tárcánkon. Lám, lám! Arcába szökik a vér egy naiv gúnyverset olvasva (!) — De arcpírulás nélkül képes szemzedett rágalmakat gyártani a kis hamis. — Patrónusunkat emlegeti. Édes Naso! Ha ön nem deliriumban szenved, tegye meg e csekély szívességet: legyen oly jó, mutassa be nekünk ezt a derék urat személyesen. Szavunkra mondjuk, mely hálára kötelez, ha megismertet vele bennünket is. — Már a „mizerere”-t kántálja fölöttünk. No, ne izéljen! Édes lelkem, mi ugy tartjuk, hogy: nincs az oly gyümölcsbe' méreg, melyre még rá jár — a féreg!...

— A kóserhús ügyében Fekete Lajos nyilatkozatot tett közzé a „Szentés és Vidéke” 10-ik számában. Részünkről ez ügyet sokkal komolyabbnak, sokkal fontosabbnak tartjuk, semhogy nyilatkozó urat a személyeskedés gyanús terére követnők. Összegezni fogjuk a cikkünk során általánosságban érintett tényeket s illetékes helyen fogjuk azok valódiságát beigazolni. Annyt előre is elárulhatunk, hogy nyilatkozó ur haragszik, tehát — nincs igaza!

— Összetört komp. A böldi révi kompjárónál, hol a közlekedés a Tisza zajlása miatt szünetelt, szerdán újból megkezdett; ugyanekkor egy kis szerencsétlenség is fordult elő, mely több emberre könnyen végzetessé válhatott volna. Ugyanis a Körösből oly óriási jégtáblák usznak a Tiszába, hogy majdnem egészen átfogják a Tiszát: egy ilyen nagy jégtorlasz ütődött neki a kompnak, pár másodperccel azután, midőn az utasok kiléptek a kompól, ennek következtében a komp összetört s alámerült.

— Öngyilkosság. Ornyik Imre jómódú csongrádi birtokos, 70 éves polgár f. hó 4-én tanyai lakásán fölakasztotta magát. Már néhány nap óta észlelte rajta környezete a búskomorságot s elégedetlenséget, szándékát azonban annál kevésbé sejlhették, mert az öreg teljesen rendezett viszonyok között élt. Hátrahagyott iratában célzást tesz arra, hogy a szen-

tesí vásár rossz eredménye s jótállások folytán fölmerült nagyobb mérvű vagyoni megkárosítása keseríték el. Ezen fölül zárt levelet hagyott a járásbíróság részére, melyben állítólag kisebb tartozásait sorolja föl. — Értelmes, jóra való gazda és kaszinói tag volt. Temetése nagy részvétellel történt f. hó 5-én.

— Kinevezés. A „Szentési Lap” írja: „Városunk kitűnő képzettségű fiát, dr. Heltai Ferencet, jeles közgazdasági író és a „Vasutügyi Közlöny” szerkesztőjét, igen szép kitüntetés érte. A kereskedelmi miniszter által kinevezetett az országos kereskedelmi muzeum h. igazgatójává. — E kinevezés csak bevezetés ahhoz, hogy legközelebb ő foglalja el az igazgatói állást, melyet ma Németh Imre miniszteri tanácsos tölt be. E kinevezést annyival inkább örömmel regisztráljuk; mert városunkban (már mint Szentésen) szerte hirdette volt, hogy Heltai, megyei tisztújításunk alkalmával tanusított férfias fellépése által, eljátszotta a kormány kegyét. Midőn tehát ennek ellenkezőjét látjuk, őszintén örülünk rajta. — A midőn ezen, Szentésre nézve is kitüntető kinevezést is felemlítjük, egyszersmind alkalmul használjuk fel, hogy a kereskedelmi muzeumra felhívjuk egyes szakban kitűnő eredménnyel dolgozó iparosainkat. A kereskedelmi muzeum nem egyéb, mint állandó kiállítás a magyarországi ipar és kereskedelmi cikkeknek. Itt, ugy a hazában szélylyel, mint külföldre is előjegyzéseket, vásárlásokat lehet tenni a kiállított iparcikkekre. Az eladást a kiállító fél helyett maga a kereskedelmi muzeum igazgatósága eszközli, s naponta itt ugy az ország, mint a külföld részére nagy megrendelések tételnek. Különösen Bosznia és Hercegovina, s egyáltalában kelet felé igyekszik a kiállítási csarnok a legnagyobb exportot csinálni, hogy kelet felé állandó vevőket teremtsen a magyar ipar számára. De egyes iparcikkeinkkel versenyre igyekszik kelni a nyugati művelt államokban is...”

— Szentés város főjegyzőjévé dr. Filó Tihamér választott meg, ki január 30-án vette át a hivatalt elődje, Ónodi Lajos megyei alszámvévőtől. Az átadásnál a városi képviselőtestület részéről közreműködtek: Pólya Ferenc köldötttségi elnök, Tóth Kálmán, Vecseri János és Nyári László képviselők.

— A „Budapesti Újság”-nál, melyet a szentesi 18-as népkör kitiltott, szerkesztő változás állt be. Hentaller Lajos ugyanis visszalépett ezen lap szerkesztésétől s ez az újság megszűnt a függetlenségi párt hivatalos közlönye is lenni.

— Új főkapitány. Szegeden, Szluha Ágoston halálával megüresedett főkapitányi állásra Kállay főispán Rainer József tanácsnokot nevezte ki.

— A szegedi törvényszék sajtópöre. Ismeretes az egész vármegyében, hogy Sz. Kovács Pál, az általa annak idején szerkesztett „Csongrádmegye” című lapban azt írta a szegedi kir. törvényszékről, hogy annak egynehány tagja cimboraságban áll a lóköttökkel; azért oly gyakoriak e vidéken a lólopások. A törvényszék sajtópört indított Sz. Kovács Pál ellen, mely f. hó 6-án tartott meg Budapesten. Az esküdtszék Sz. Kovács Pált egyhangúlag bűnösnek mondta ki és nyolc havi fogházbüntetésre és 200 forint pénzbírságra ítélte.

Csarnok.

Az arany király. 3

— Regény a jelenkorból. —

— Hála Istennek! — gondolta a fiu.

Nem az apa elleni dac vagy nehezéltetés adták ajkára a szavakat; egyedül a természetes könnyebülés fohásza volt ez, mi egy erős, határozott egyén-nél önkéntelen jelentkezik, midőn oly helyzetbe jutott, mely egy rég utált, törhetetlen állapotnak véget vetni készül. Elérkezett az óra, melynek apa és fiu között döntenie kellett, s ez az óra két egyformán makacs ellenfélre talált.

Mindketten szuró, vizsga szemmel mérlegelték egymást; majd az atya visszalépett szobájába.

— Jöjj be! — szólt kurtán.

Az ifju kimért, rövid léptekkel követte; atyja pedig bezárta mögötte az ajtót.

Nyomasztó, csaknem percekig tartó csend következett. Egyik a másik szeméből iparkodott olvasni, s mégis egyik sem akarta a szót megkezdeni. A fiu dacosan és sötéten tekintett maga elé, az atya összeszorítá ajkait, mintha minden indulatosságát egyetlen, megsemmisítő kitörésre tartogatná, s így a parányi kereskedőn állt, hogy a bilincset, mely fogva tartá, felpattantja.

Hákogott, egy párszor előre-hátra ugrált, majd színészi tempóval emelte fel orsóvékonyágu ujjait.

— Szerencsétlen, eltévedt fiatal ember! — szólt kenetteljesen.

A megszólitott feléje fordult s egy oly pillantást vetett rá, mely az apróság ajkait menten lezárta.

— Hagyjon magunkra atyámmal Köhler ur! — mondá zordonan.

A kereskedő egy lépéssel visszahátrált, s bezadálylyal nézett rá.

— Hm, hm, sajtáságos hang egy tanuló részéről főnökével szemben. Igen, főnöke és második atyjával szemben! Hm, hm, nagyon szokatlan, Hartmann György!

— Én nem vagyok többé tanítványa, s mondom önnek, hogy hagyjon magunkra! — ismétlé a fiatal ember erős hangon, villogó szemekkel, s a közben egy lépéssel az apró felé közelített.

— Hisz ez örült! — rikácsolt amaz, sebtiben hátra ugorván, mintha a szék dőlt volna ki alóla.

— Gyerek! — kiáltott fel az öreg Hartmann, s egyúttal előbbre lépett, hogy vendégét egy előre nem látható merénylet ellen megvédje.

— Az ifju megállott s szilaj tekintettel nézett egyikről a másikra.

— Örült?! — mormogá fogai közül. — Biz nem is volna csoda, s ha azt hiszi, helyesebben tennie, ha magunkra hagyja!

Az apró aggódva nézett kalapja után, mely mögötte az asztalon feküdt. Az adófelügyelő azonban visszatartá.

— Maradjon, maradjon! — szólt hozzá izgatottságtól remegő hangon. — Ne mondhasa senki, hogy jelenlétemben sértegetni engedem vendégeimet. Uram Isten, nem vagyok még én oly gyenge, hogy saját gyermekem parancsoljon fölöttem. Maradjon, Köhler ur, s legyen tanuja, hogy fiamat engedelmességre tanítom.

Néhányszor le s fel járt szobájában, mint rendszeren tenni szokta, ha nagyon felzúgott.

— Igen is, — folytató — ez nem tarthat tovább! Mindent megettem, a mi tehetségemben állott; nem érhet semmi szemrehányás; egy elfajult kölyök miatt pedig az emberek gunyolódásainak céltáblája lenni nem fogok. Ha tartozó köteleességét teljesíteni nem akarja, úgy nekem sincs köteleességem és tartozásom irányában, s lássa, hogy és mint él meg nélkülem a világban.

Egyetlen egyszer se nézett fiára, miközben haragosan többször félbeszakított eme szavait mondá. Látszott, hogy szándékosan kerüli fia tekintetét, mely folyton és konokul reá szegezve volt, nehogy még nagyobb haragra gerjedjen, vagy tán hogy határozott szándékától eltéríthessék. (Folyt. köv.)

Tekintetes szerkesztő ur!

Miután a „Szentés és Vidéke” f. évi 5-ik számában megjelent „Derék férfiak” című közlemény ellen beküldött nyilatkozatomat a „Szentési Lap” szerkesztősége — utalva lapja f. évi 12-ik számában tett kijelentésére — nem közölte, annál fogva, a „Szentési Lap” t. szerkesztőségének hivatkozott kijelentése reám azon kötelezettséget, hogy én az ellenem felhozott hazugságokat hallgatással mellőzzem, nem róhatván, t. szerkesztő urat vagyok bátor szóban forgó nyilatkozatomnak lapjában leendő közléstételére felkérni.

Csongrád, 1890. február 4-én.

Szoboda Ferenc,
ügyvéd és megyei képviselő.

Nyilatkozat.

Hogy a „Szentés és Vidéke” szerkesztősége állhatatosan azon az ösvényen halad, melyet a vármegyei tisztújítási mozgalmak alatt elfoglalt: a tények szándékos elferdítése és a valódiság eltagadása ösvényén, azt az alábbiak is igazolják.

A „Szentés és Vidéke” mult évi 57. számában megjelent „Függöny mögül” című közleményben, ellenem konkrét vádak hozatván fel, azok cáfolatául egy, bizonyítékokkal támogatott nyilatkozatot küldtem be a „Szentés és Vidéke”-nek. A szerkesztőség azonban az „audiatur et altera pars” elve és az irodalmi tisztesség ellenére, nyilatkozatom közlését megtagadta, a szerkesztői üzenetben azt hozván fel ürügyül, hogy az 57. számban megjelent közlemény a választási mozgalmak alatt a „Szentési Lap”-ban egyszer, a „Szentés és Vidéke”-ben pedig kétszer jelent meg anélkül, hogy én azt megcáfoltam volna.

A „Szentés és Vidéke” szerkesztőségének azon eljárása, hogy cáfolatom közlését megtagadta, annak lévén megdönthetetlen bizonyítéka, hogy e szerkesztőséget működésében nem az igazság szolgálata vezérli, nyilatkozatomat egy levél kíséretében a „Szentési Lap” szerkesztőjének küldtem el közlés végett. Megjegyzvén levelemben, hogy én a „Szentési Lap” szóban forgó első, határozatlan tartalmú közleménye ellenében is távirati cáfolatot küldtem, s hogy bár a távirati cáfolat a szerkesztő távolléte miatt meg nem jelent, engem határidőhöz kötött teendőim megátoltak abban, hogy a különben is határozatlan tartalmú, semmi konkrét vádat nem tartalmazó közlemény ellenében hírlapi cáfolatot írjak; hogy továbbá a „Szentési Lap”-ban először megjelent s a „Szentés és Vidéke” által is reprodukált, semmi konkrét vádat nem tartalmazó közleményt, nemcsak azért, mivel azokban senki sem volt megnevezve, hanem különösen tartalmuknál fogva sem tekinthetem a „Szentés és Vidéke” mult évi 57-ik számában megjelent konkrét vádatokat tartalmazó közleménnyel azonosnak. Ez utóbbit különösen azért emeltem ki, mivel azt hittem, hogy a „Szentés és Vidéke” szerkesztőségében is van annyi értelem és igazságszeretet, hogy belátja, miszerint az, hogy én az előző, semmi határozott vádat nem tartalmazó s nevet nem említő közlemény megcáfolásával, az említettem okon felül még azért is, mivel ugyszólván a cáfolatra a tárgy is hiányzott, újból nem foglalkoztam is, az még épen nem bizonyítja a később gyártott, s a „Szentés és Vidéke” 57. számában világgá bocsájtott vádak valóságát.

A szerkesztőség belátásába és igazságszeretetébe vetett bizalmamban azonban csalódtam; mert nyilatkozatomnak a „Szentési Lap”-ban tett közlése után, — mint arról barátaim figyelmeztetése folytán magam is meggyőződtem, — a „Szentés és Vidéke” szerkesztősége, lapjának folyó évi 5-ik számában a „Derék férfiak” című közleményben, szokott piszkolóddorában ismét foglalkozott velem, mit én még csak rossz néven sem veszek tőle, mivel „a milyen a madár, olyan a fütyülése!”

A „Szentés és Vidéke” szerkesztősége ugyanis — fent jellemzett eljárásához híven, — lapja 5-ik számában fentebb említett nyilatkozatom, illetve levelem azon részét, hogy a „Szentési Lap” gyanúsító közleményére távirati cáfolatot küldtem stb. egyszerűen elhallgatta. Nyilatkozatom azon részét pedig, hogy mért nem azonos a „Szentés és Vidéke” m. évi 57-ik számában foglalt, határozott vádatokat tartalmazó közlemény az előbbi, semmi határozott vádat nem tartalmazó közleményekkel, elferdítve akként közölte, mintha én csak azért nem tartanám a közleményeket azonosoknak, mivel az előbbiekben nem voltam, az utóbbiakban pedig már meg voltam nevezve.

Hogy aztán a közlemény írója ezen célzatos ferdítésből azt következteti, hogy én azért nem cáfoltam meg az előbbi közleményeket, mivel azokban nem lévén megnevezve, azt hittem, hogy turpisságom nem jön nyilvánosságra, azt én természetesen találok, mivel: „a ki maga milyen, mást is olyannak ítél.”

A „Szentés és Vidéke” szerkesztősége aztán,

mintha attól tartana, hogy lapjának illető számát, fálnak nem vezethető, értelmes emberek is el találják olvasni, gyalázkodását azzal is iparkodik támogatni, hogy én a választási mozgalmak alatt Szentésen lévén, elutasítottam magamtól a feltevést, mintha a csongrádi főszolgabíróra pályázni akarnék s három napra rá mégis beadtam pályázati kérvényemet. — Hát az bizony ugy volt, beismerem, hogy mikor hoztam az a bizonyos kérdés intézetett, s ez által előttem az az eszme, hogy én a csongrádi főszolgabírói állásra pályázom, felvetetett, én azt me-reven elutasítottam magamtól, később azonban baráti köteleességből, hogy Csemegi barátom részére a főszolgabírói tisztség fenntartassék, rászántam magam a pályázatra. Ez a tény azonban csak azok előtt szolgálhat hátrányomra, a kik előtt a barátság üres hang, s a közérdek önzetlen szolgálata ismeretlen, a kik tehát sem barátot, sem pártot nem szoktak ingyen szolgálni, s akik annál fogva az én azon tettemet, hogy a mit egy állandó hivatal és azzal összekötött javadalomért nem voltam hajlandó megtenni, hogy t. i. az ügyvédi pályát esetleg a fiztviselővel cseréljem fel, arra barátságból és pártérdekből szerény klienturám feladásával, ideiglenesen is hajlandóvá lettem — nem képesek megérteni.

A fentebbiek után meg kell még jegyezmem, miszerint az a körülmény, hogy a főispán, — a ki az ellenem felhozott állítások alaptalanságát éppen olyan jól tudja, mint én, vagy az a harmadik személy, a ki a Budapesten folyt beszélgetésnél folytonosan jelen volt, s hogy a kinek egy — valószínűleg félreértett nyilatkozata szolgált az előző közlemények alapjául, — egy hozzá közel álló lapban, a fentebb érintett hazugságoknak ismételt közlését elnézte, a helyett, hogy az — értesülésem szerint — vele gyakran érintkező szerkesztőséget közleményének alaptalanságáról felvilágosította volna: a főispánnak se igazságszeretete és annyira hangoztatott pártatlansága, se pedig a mellett nem bizonyít, mintha a főispán a megye közbékéje iránt csak a nélkülözhetlenül szükséges érzékelis birna.

Csongrád, 1890. január 24.

Szoboda Ferenc,
ügyvéd és megyei képviselő.

Szerkesztői üzenetek.

Budapestre. Száraz ágon, hallgató ajakal?!...

L. T. I. Arad. Intézkedtünk. Az ígért szép szó! —sz —n. Helyben. A hang a Jákobé; de a kezek Ézsau kezei.

K. V. Helyben. Papirkosarunk nem lévén, saját érdekében — elégettük.

Porosz köszén.

Szobafűtésre a legjobb minőségű **Karolin-bányából** való darabos

POROSZ KÖSZENET

ajánl **Szabados Mihály** kereskedő.
100 kiló 1 frt 76 kr. 500 kiló vételnél 1 frt 70 kr. házhoz szállítva.

Keller Sámuelnek

Csongrádon, a piactéren levő házában, jelenleg özv. **Vorákné** által bérben birt több lakószoba és kávéházi termék, s ugyanott a „köz-ségi-párt” által bérelt s a főtérre nyíló tágas helyiség kedvező feltételek mellett kiadó.

A TÉLI IDÉNY

előre haladtával dus választéku raktáramon fennmaradt alábbi áruimra különösen felhívom t. vevőim becses figyelmét. Mint

rendkívüli olcsóságok

nagy választékban kaphatók üzletemben: **téli kendők, cosmanosi, barchet, casan, flaneil, kale-muke-szövetek és pokrócok.**

A tisztelt vevő közönség ismert bizalmába ajánlva magamat és számos megrendelést kérve, maradtam

teljes tisztelettel

ROSENBERG EDE.

Gr. Keglevich István saját gyártmánya

*** COGNAC Jálies A. és Társa pincéjéből, egri, villányi vörös, badacsonyi, neszmélyi, magyarati fehér, ruszti és tokaji asszu **BOROK**, nemkülönbén mohai Ágnes-, parádi, borszéki, szulini, Margit-, felső és alsó seltersi, krondorfi, marienbadi és karlsbadi **ásvány vizek** nálam mindig friss minőségben kaphatók.

Kapható továbbá „Gentry Club,” „Jokey Club” és non plus ultra **pezsgő**, a legfinomabb thea és rum.

BAGOSSY JÓZSEF

vas-, fűszer- és ásványviz-kereskedő
CSONGRÁDON.